



## **De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis**

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||  
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm  
in lucem prodière

Qvi ... Illas Omnes Complectitvr Historias, Qvæ Post Secvndam Sex  
Tomorvm Editionem ...

**Surius, Laurentius**

**Coloniae Agrippinae, 1586**

**VD16 ZV 1269**

XXII.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77432)



Sensus grauari vt sentiant  
 Leuamen indulgentiæ.  
 Sic nulla iam restet mora,  
 Quin excitatam nobilis  
 Carnem resumat spiritus

Virtute perfunctam pari.  
 Vt quæ laborum particeps  
 Commune discrimen tulit,  
 Sit & cohæres gloriæ  
 Cunctis in æuum seculis.

VITA S. EPIPHANII TICINENSIS EPISCOPI, EDITA AB ILLIYS SVCCESORE B. EVODIO vel Enadio Episcopo. Descripta est ex mendoso codice, omiſſis quibusdam, quæ ob scripturam depravatam intelligi non possent.

SURIUS

qber  
 uover  
 RVIII  
 5

22. Ianuarii.  
 Cap. 1.



S. Epiphaniij patria.  
 Parentes.

Fit Lector.

ITAM beati Epiphaniij Ticinensis antistitis natus, inuoco spiritum sanctum; testem actum eius & comitem, ut ipsius auxilio gloriam serenissimæ conscientiæ, quam eidem celsit, tradam chartis victuris in seculo: vt exemplum prabitura virtutum, nunquam fama moriatur. Igitur vir insignis Epiphanius oriendo Ticinensis oppidi indigena fuit, patre Mauro generatus, & matre Focaria editus, quæ sancti etiam Mirocleis confessoris & Episcopi tan- gebat profapiam, hominibus ex liquido ingenuita- tis fonte venientibus. Porro sub decessore suo viro in tegerriimo Crispino pontifice cælestis militiæ tyro- cimum fortitus, annorum termine octo Lectoris ecclesiastici suscipit officium, signo antè cælitus demonstrato. Nam dum esset in crepundijs lætentiæ infantia, fulsisse eius cunabula superno lumine videre quamplurimi, vt futuræ mentis claritatem lustrans eum & præcedens fulgor ostenderet, secutumque splendorem in moribus iam tunc typica luce signaret.

Cap. 2.  
 1<sup>re</sup> Notarius.

Vt sese gef-  
 ferit in iu-  
 uentute sua.

Gal. 6.

Cap. 3.  
 Forma cor-  
 poris eius.

Notarum in scribendo compendia, & figuras varias, verborum multitudinem comprehendentes breui assecutus, in exceptorum numero dedicatus emicuit, ce- pitque iam talis excipere, qualis possit sine bonorum oblocutione dicere. Igitur processu temporis & laboris ad sextumdecimum ætatis annum diuino favore per- ductus, cana consilia in annis puerilibus meditabatur, & vernabat in illo præ- cæ- ris mater bonorum operum verecundia. Itâ famulabatur antistiti libens, vt si quid operis gereretur ab altero, grauius ferret subreptum sibi fuisse seruitium. Accipie- bat senes grauius, iuuenes comiter, & coërcebat iam tunc facinorosos audacter. E- rat primis subiectus, prioribus sancta iniungentibus obsecundâs, equalibus blandus atque officiosus, sequentibus mera charitate communis: nulli se præferens, cum re- ligioso cursu per cælestem tramitem omnibus anteiret. Laudationis amore vacu- us, cum quotidie in eo laudanda adolescerent. Cumque res gloriæ dignas per hora- rum momenta consummaret, perire gloriæ fructum opinabatur atque mercede, si prætulissent homines, quod soli Deo exhibebat absconditè. Apostolici memor- oraculi, assentationes respuens, in semetipso, teste conscientia, pro boni operis reco- gnitione plaudebat. Ridebant genæ, etiam cum animus mœstitudine torpuisset: nitida simul labia commendabant dupliciter miella sermonum, nec non quocunque vertisset oca- los, serenitatem mentis nunciabat ad spectus. Frons cereæ pulchritudinis & candori- ris illius, quæ solis passa radios, colorem traxit ab æthere. Nares in tanto naturali ree splendore formata, vt illas nequiret imaginibus corpora representans pictor amu- lari. Manus teretes, prolixi digiti, de quibus alienigena aliquid gauderet accipere. Staturæ proceritas decens, quæ eminentiam securæ dignitatis præfiguraret in me- bris, nec tamen modum ornatissimæ prolixitatis excederet. Erat in eodem sermo- ad doctrinam congruus, fabricatus ad blanditias. Ad intercessiones iam tunc pro- tifex, ad corripiendos singulos authoritate plenus, ad exhortandos quosque neces- sario lepore dulcissimus. Vox sonora, succo virilis eloquentiæ condita: nec ta- men



DE S. EPIPHANIO EPISCOPO TICINEN.

29

men agrestis, nec rustica, nec infracta, gradatimque à mascula soliditate deposita. Talis iam ad octauumdecimum ætatis suæ peruenit annum, in quo in seculo à Leuitis numero dedicatus, senum cœtibus adiunctus est. Stupuerunt quamplurimi, sed externi, qui mores illius cum ætatis immaturitate iungebant. Seram credebant dignitatem hanc redditam esse, qui nouerant. At ille venerabilis Crispinus Episcopus, fauoris nescius, pertinaci tenens districtione censuram, & quem nunquam nisi bona conscientia duxit ad gratiam, sic cum mulcebat sensibus, vt morderet obrutu: & sub specie frontis rigidæ, clandestinum circa discipulum nutrebat affectum. Pascebatur alumni sui optabili conuersatione pater, & in omnibus eius actibus oculos amœnabat. In quo tamen ille Subdiaconi ordine nihil amplius quàm biennio commoratus, meritorum suorum saltibus euectus exiliuit. Nec se diù intra angustias modici honoris anima est diuus pas-

Ordinatur  
subdiaconus

Crispini Episcopi er-  
ga cum se-  
uera chari-  
tas.

Cap. 4.  
Fit Diaconus.

Dispensat  
ecclesie fa-  
cultates.

Eius ex-  
imia casti-  
tas.

Cap. 5.  
Lectio eius.

\*pecuniâ

Officiis  
seruit EpL  
icoposenia  
grauato.

Cap. 6.

Festinat ad Leuiticam dignitatem conscientia, quam nunquam vota præsum-  
pserant: exigebat conuersatio, quod desideria penitus ignorabant. Breui post ad  
Diaconij euectus infulus, vicesimum ætatis suæ ascendit annu, facie non bene bar-  
bata. Turbatur suscepti honoris tyrocinio homo, qui iam duces poterat implere  
Christianum. Singulorum pro pudore declinabat ad spectus, quæ vniuersa ciuitas  
quasi salutis signu aliquod attendebat. Interea supradictus antistes omnem eccle-  
siasticæ cõuersationis substantiam & diuitias pauperum suorum in eius potestate  
committit, volens ante episcopatum cognoscere, qualem futuris temporibus præ-  
pararet episcopum: & cum sit, vix vt ab eorum personis, de quibus successione se-  
mur quâulacunque suspicio, inuidia temperetur, in istius gratia sibi credebatur per-  
ire sanctus papa, quicquid minus fuisset exhibitum. Quædam in illo sua, quædã vo-  
lebat esse maiora. At ille quotidianis profectibus etiam cupidissimi in oratione  
genitoris vota transcendebat. Erat enim genitor eius, cum per euangelium, conce-  
ptum verbi celestis semine, foeta alius effuderat. Depudicitia iuuenis mei quid  
loquar! In eo domum suam constituerat castitas, & continentia radices fixerat in  
profundis. Virum se esse, nisi per patientiam laboris, ignorabat. Carnem habere,  
nisi cum moriturum se meminerat, nesciebat. Quoties tamen illum corporeus ap-  
peritus, sicut ab illo didici, ludebat imaginibus somniorum, illic ad vigilias san-  
ctas, continuata ieiunia, standi diutissime necessitatem plena auditate currebat:  
talemque bellatrix dextera animæ suis certaminibus reddebat carnem, vt illi  
opus esset postea pro necessitate succurri. Nec tamen resecto corpusculo, vteba-  
tur ocio.

Vtebatur lectione pro requie, librorum venerabilium pro blandimentis instru-  
menta suscipiens: & nè crederetur tramitem verboru celeritate transuolasse, pin-  
gebat actibus suis paginam, quã legisset. Si propheta fuisset in manibus, prophetan-  
tem vidisses amisso codice lectore. Si testameti veteris recẽsuisset volumina, Moyfi  
dignus æmulator incedebat taliter, acsi illum Israëlitica per desertum agmina se-  
querentur. Si Apostolicorum lac verborum, & mel Dominicæ passionis, seuerita-  
tem legis condiens, scriptura index reuelasset, continuò ex ore ipsius dulciora fa-  
uis verba fluxerunt. Postremò quod libri docuissent, vita signabatur. Domum tali-  
ter regebat ecclesie, vt nec profusione immoderata commissam pecuniã exhauri-  
ret, nec odia sordium pietate contraheret. Intercessionum etiam tunc certamina  
præludebat. Nam vbicunque pro remedijs miserorum Episcopi mittebatur impe-  
rio, tanta exigebat beneficium arte supplicandi, vt sentiret sibi in causis profuisse  
quamplurimum, ipsum per se Episcopum non venisse. Augebatur circa eum per  
singulos dies popularis affectus, & magnis successibus cumulabatur amor, qui ex  
iudicio descendebat. Desiderabatur in eo sacerdotium, cum nemo nutritoris eius  
optaret interitum. Postquam tamen inualida senectus, & semper de infirmitatibus  
querula, venerabilem virum Crispinum pontificem occupauit, istius sustetabatur  
manibus, in huius nitens erigebatur amplexus, cuius ministerio quicquid optasset  
fieri, ante iussione videbat impletum. Præsentunt enim bonæ mentes eorum de-  
sideria, quibus cum integritate famulantur.

Talis in Diaconatu, à vigesimo incipiens, octo annos impleuit. Et qui-  
dem tunc status ecclesie Ticinensis bona clericorum fruge pollebat. Erant ca-  
lestes viri, quos iste à perfectione incipiens amabat. Fuit Syluester Archidiaconus



Multi in ecclesia Ticinensi viri ex Iesthesac sancti.

ea tempestate, homo in vetusta disciplinarum instructione probatissimus fuit vir insignissimus Bonosus presbyter, tam nobilis sanctitate, quam sanguine: Gallus quidem profapia, sed caelestis indigena. Fuerunt alij & numero plures, & virtute praestantes. Circa finem tamen vitae, quem spiritu preuidebat sanctus antistes, Mediolanum vicinam expetiit civitatem, ubi nobilium germina messe quadam munere ingenuitatis excreuerant: quos visitationis gratia requisitos, talibus viri Dei sermonibus appellavit: Ecce filij, iam me aetas compellit ad transitum, iam originariam ad ius suum reuocat terra particulam. Commendo Ecclesiam, commendo hunc, cuius labori & gratiae debeo, quod vsque ad hoc tempus vixi & grandaeus & debilis. Corporea soliditas & virtus animae, imbecillitatem meam portauit sine fastidio, cuius ambulavi pedibus, tenui aliquid manibus, vidi oculis, ordinavi sermone. Duo videbamur intuentibus, cum vnus per concordiam ferret ex duobus. Hæc Rustico viro illustri dicta penitus infederunt: qui in omni dicendi genere exercitissimus, tali est exorsus eloquio: Scimus, sancte pater, scimus & profunda consideratione perspeximus, iuuenem istum non oportere pro ætatis immutabilitate censeri, nec debere grauis consilij hominibus teneros pro quadam obice afferri annos. Vir namque cana morum integritate probabilis, geminata laude dignus est, si illi ad bonæ mentis imperium puerile corpus obtemperet. Viue tu tamen, vixit exemplum & forma bonorum operum, & vberiores in eo, si adhuc possunt cresecere, conuersationis fructus adiunge.

Cap. 7.

His dictis, conticuit: at ille pijsimus pontifex, beneuolentiæ eius impendens gratias, quod secum pari de discipulo existimatione sentiret, dicto vale discessit, atque Ticinum, quasi ad sepulcrum, festinans regressus est. Aliquantis vero diebus emensis, morbo regio perfrusus, lucem seculi nostri superna habitatione communitauit. Extemplo in istum bonorum omnium consensus adducitur, magnus illico in tota vrbe concursus: rapitur à lamentatione funebri in gaudium populi consecrandus antistes. Flebat iste intemperanter dolore mortis paternæ, cui reddi debitas aliquas lachrymas, promiscuæ multitudinis lætitiæ non sinebat. Resistere in quantum poterat, & indignum se iam Apostolica imitatione clamitabat: sed tantum magis surgebat in eo dilectio cunctorum, quantum in multitudine magna solus erat, qui se vocitaret indignum. Nunc quid pluribus vras, qui omnia explicare non valeo? Finitimarum ciuitatum iunguntur studia, & attrahitur tanta collectio, ac si initiandus esset totius orbis Episcopus. Ducitur Mediolanum adhuc reluctans, & magna si dimitteretur munera promittens, qui vix fieret, noluit spondere vel minima, Consecratur cum omni celebritate cunctorum: exultat mundus de tam sanctæ ordinationis insignibus. Extraneorum habitatores vrbium tanto setripudio iactabant, quasi ipsis proprie profuturum infula sacerdotalis exciperet.

Cap. 8.  
Oratio eius ad Clerum

Exacta ergo dedicationis suæ tempore, conuocatisque vniuersis presbyteris ac ministris, talibus eos instruxit ac confortauit alloquijs: Quamuis me, fratres charissimi, inter primordia immatura titubantem, iudicij vestri & susceptæ dignitatis oppresserit pondus, memini tamen quam magna vestrae gratiæ debeam, cui maxima contulistis: & licet vobis parendi magis quam iubendi habuerim voluntatem, mutavi tamen per officium personam, seruendi animam non omisi. Estote pacifici, estote vnanimes, onus meum mecum diuidite. Fit enim ad portandum facilis sarcina, quam multorum colla sufferant. Meam vobis communionem seruandam cum omni humilitate polliceor, ne que futurum esse quenquam, qui me nisi cum Deo meo possit offendere. Authorem bonorum operum seruate pudicitiam. Et ne iniuriosum putetis, quod grandæuos & presbyteros de continentia & integritate seruanda puer appellat: conuersatio, non anni aut adolescentiam aperit, aut senectam. Speculamini meæ conuersationis itinera, & si indignum aliquid cognoscitis, coercete. Nemo ecclesiæ principem admonere timeat, si probat errantem. His ita dictis, conticuit. Surrexerunt omnes, & consona quique ex meditatione pristina, sub momentanea tamen voce dixerunt: Aue pater probatissime. Aue pontifex singularis. Bonum te quidem vniuersorum sensit electio, sed optimum te tua attestantur alloquia. Crescis sanctis meritis apud conscientiam nostram, & aperiris luce operum supra quam porrigebatur opinio. Quibus breuiter perstrictis, suscepto omnes manere discesserunt.

Pudicitia author bonorum operum.

SURIUS

q. ter  
vobis  
RVIII  
5



DE S. EPIPHANIO EPISCOPO TICINEN.

31

Mox sibi beatus antistes proprio ore leges, quibus se posset tenere, dictauit. Pri-  
mum statuit non lauandum, ne nitorem animæ & inferioris hominis fortitudi-  
nem, balnea magis sordibus amica confringerent. Demum decreuerat nunquam  
esse prandendum: sed ne propositi sententiam superuenientium vis illa temera-  
ret, & autiastantiæ nebulis, aut auaritiæ fama læderetur, definiuit nunquam sibi  
cœnandum: vt commutatio horarum, ac per hoc semel in die reficiendi tem-  
pus afferret. Cibos iussit sibi placere viliores, nihilque in apparatione ciborum  
nares saporemque suum posse offendere, nisi aromatibus condiretur. Holerum  
& leguminis pascebatur epulis, sed neutrum horum vsque ad satietatem capiens.  
Vini quiddam parum: quam tamen exiguitatem, Apostolicæ admonitionis me-  
mor, fumebat ob stomachi cauendam debilitatem. Procedendum censuit om-  
nibus, in quolibet aëris terrore maturius, ita vt vigiliarum formam lectoribus an-  
tecedens ad ecclesiam præberet Episcopus. Postquam verò ad altaris confinia per-  
uenisset, nullam deliberauit futuram esse necessitatem, qua inde nisi impletis so-  
lennibus posset abduci. \* Iunctis pedibus vsque ad consummationem mystici ope-  
ris stare se debere constituit, ita vt humore vestigiorum locum suum depingeret,  
& longè adspicientibus indicaret. Intercessionum sibi tantam proposuit curam,  
vt ipsam se miseris inferre crederet molestiam, quam per negligentiam à quibus-  
cunque permisisset inferri. Ad patientiam laboris tempore ocij vt necessitati suffi-  
ceret, corpus aptauit. Hoc sibi viuendi pragmaticum vel disciplinæ dogma propo-  
suit, aggressus est, seruaui, impleuit.

Mox verò per vnuerfum mundum sanctam illius conuersationem illa, quæ li-  
tè in gloriosis tardior esse solet, fama non tacuit, sed ad aures Recimeris, qui tunc  
secundis ab Anthemio principe habenis Rempubliam gubernabat, detulit. Nam  
Imperatore Romæposito, seminarium inter eos iecit scandali illa, quæ domi-  
nantes sequestrat, inuidia, & par dignitas, causa discordiæ: Surrexerat enim tanta  
rabies atque dissensio, vt mutuo tela præpararent, & præterquam origo irarum  
propriis suggerebat stimulos, his ipsa circumstantium consilio nntriebatur. Nuta-  
bat status periclitantis Italia, & affligebatur ipsis discriminibus grauius, dum expe-  
ctabat futura discrimina. Interea apud Recimerem patritium, Mediolani ca, tem-  
pestate residentem, fit collectio Ligurum nobilitatis: qui flexis genibus, solo-  
que prostrati pacem orabant principum, & vt à scandalo vtraque partes desi-  
nerent, occasione gratiæ ab vna precabantur offerri. Quid plura contexam?  
Mulcetur Recimer, & velle se reparare concordiam, permotus multorum fle-  
tibus pollicetur. Sed quis, ait, potissimum huius legationis pondus accipiet,  
quem tantæ molis cura maneat? Quis est, qui Galatam concitatum reuocare pos-  
sit, & principem? Nam semper cum rogatur exuberat, qui iram naturali modera-  
tione non terminat. Tum vno omnes ore responderunt: Vester tantummodò ad  
pacem declinet assensus. Est nobis persona, nupèr ad sacerdotium Ticinen-  
sis vrbis adscita, cui & beluæ rabidæ colla submitunt: cui ante preces offera-  
tur beneficium, quod à quolibet petiturus aduenerit. Cui est vultus vitæ simi-  
lis, quem venerari possit quicumque, si est catholicus & Romanus: amare cer-  
tè, si videre mereatur, & Græculus. Iam si ad sermonem eius veniamus, nun-  
quam sic diras aspides verborum digitis incantator Theffalus violentis pote-  
rit euocare carminibus, quomodò ille effectum petitionis suæ etiam à nega-  
turus extorquet. Pendet in arbitrio eius cum loqui cœperit, sententia audi-  
entis.

Tunc patritius Recimer ita respondit: Detulit ad me hunc hominem, quem  
exponitis, fama gloriosum, & in hoc admirationi magis mihi est, quod omnes  
habeat laudatores. Ite ergò, & rogate hominem Dei, vt ambulet: iungite et-  
iam meas preces. Egressi de concilio, statim Ticinum petunt, causam narrant,  
sufus, vt istum laborem susciperet, beatus Epiphanius rogatur lachrymis: Qui  
ne extenuaret beneficium, si filios diutina supplicatione torqueret, antecessit  
desideria postulantium: quos tamen taliter allocutus est: Quauis tantæ rei  
necessitas probatissimæ personæ pondus inquirat, & titubet sub graui fasce  
portitor immaturus: affectum tamen, quem debeo, patriæ non negabo. Qui-  
bus breuiter narratis, quomodò erat loquendi parcus, ad Recimerem patriti-  
um perrexit: à quo simul visus & electus est: Mandato igitur sibi legationis

Cap. 9.  
Leges viuē  
di ipse sibi  
præscribit.

Vitæ eius.

1. Tim. 5.

for. \* Nu-  
dis.  
Nudis  
pedibus di-  
uina tra-  
ctat myste-  
ria.

Cap. 10.  
Vide Nicē  
phor. Hist.  
Eccles. lib.  
15. cap. 11.

Egregia S.  
Epiphani.  
praconia.

Cap. 11.

Modestia  
eius.



Mittitur le-  
gat' ad An-  
themiu Im-  
perat.

Vt à Roma-  
nis except'9  
fir.

Cap. 12.

Oratio eius  
ad Anthe-  
miu Imper.

2. Reg. 24.

Att' de fin-  
gulari eius  
prudentiâ.

Cap. 13.  
Imperator  
ei respôdet.

Filia Anthe-  
mij Imper.  
nupfit Reci-  
meri.

ordine, Romam, petijt. In quo itinere quid molestiarum sustinuerit, quidve virtu-  
tum gesserit, festinans, ad maiora prætereo. Mox tamen vt supradictæ vrbs por-  
tas ingressus est, fama quæ illum absentem notum fecerat, digito cœpit ostende-  
re. Conuersi ilico omnium oculi, stupuere mentes attonitæ: quod tantam sibi  
exhiberi reuerentiam imago eius index sanctitatis requireret, inexpiabilis seculi  
pæreum fatebatur. Quilibet potentum genua eius amplexus est: tollebatur cla-  
mor in cælum: nemo illum mortalium numero computabat, cui omnia cælestis  
gratiæ videbant bona constare.

Perfertur ad principem Anthemium, studio legationis episcopum venisse Li-  
guriæ, hominem quem nullus possit, etiam diues eloquio, sufficienter exponere.  
At ille: Callida, inquit, mecum Recimer & in legationibus suis arte decer-  
tat. Tales dirigit, qui supplicatione expugnent, quos ille laceffit iniurijs. Perdu-  
cite tamen ad me hominem Dei: qui si possibilia precatur, admittam: si diffici-  
lia supplicabo nè excusationem meam grauetur accipere. Dubito tamen an Re-  
cimer apud me quod poscit obtineat: quem scio in conditionibus proponendis  
rationis terminum non tenere. Sed veniat directus antistes, & laudatam iam pri-  
dem præsentet effigiem. At venerabilis & seculis omnibus probatus pontifex,  
posteaquam introgressus est, sermonis proferendi donatus licentia, quantum fugi-  
tiæ potestatis insignia, ostrum gemmasque rutilantes reuerendæ imaginis fulgo-  
re compresserit, (Etenim quasi absente Imperatore, ita in se oculos traxerat singu-  
lorum) tali tamen narratione incipiens, ianuam oris referauit: Summa cælestis

Domini, venerandæ princeps, est ordinatione dispositum, vt cui tantæ Reipublicæ  
cura mandabatur, per Catholicæ fidei dogma Deum & auctorem & amatorem  
pietatis agnosceret, per quem bellorum furorem pacis arma confringunt, & cal-  
cans colla superbiæ concordia superat, quod fortitudo non præualet. Sic nanque

Dauid prædicabilem parcendi magis inimico animus reddidit, quam inuentio  
vindictandi. Sic perfecti seculorum Reges & domini supplicantibus indulgere cæ-  
lesti arte didicerunt. Supernæ nanque dominationis instar possidet, qui imperium  
suum pietate sublimat. Hoc itaque Italia vestra freta iudicio, vel Recimer patrii-  
us, paruitatem meam oratum direxit, indubitanter conijciens, quod pacem Ro-  
manus Deo munus tribuat, quam precatur & Barbarus. Erit enim vestris propriè  
profuturus triumphus annalibus, si sine sanguine viceritis. Simul nescio, quæ spe-  
cies fortior possit esse bellorum, quam dimicare contra iracundiam, & fortissimi  
Getæ pudorem onerare beneficijs. Grauius enim percellitur, si postulata impetret,

quem puduit hætenus supplicare. Tractandus demum anceps belli euentus: in  
quo tamen si ita præualuerint peccata certamine, vestro regno defraudabitur,  
quod partes vtræque perdiderint, Nam quæcunque apud Recimerem, si amicus  
est, salua sunt cum ipso à vobis patritio possidentur. Cogitate pariter, quia bene  
causæ suæ ordinem dirigit, qui pacem prius obrulerit. Hætenus admirandus pon-  
tifex profecutus, loquendi finem fecit.

Tunc alto trahens verba suspirio, princeps erigens oculos, ita orsus est: Quan-  
tū inexplicabilis mihi, sancte antistes, aduersus Recimerem causa doloris sit,  
quod nihil profuerit maximis eum à nobis donatum fuisse beneficijs, quem etiam  
(quod non sine pudore & regni & sanguinis nostri dicendum est) in familiæ stem-  
ma copulaui, dum indulsumus amori Reipublicæ, quod videretur ad nostro-  
rum odium pertinere. Quis hoc nanque veterum retrò principum fecit vnquam,

vt inter munera, quæ pellito Getæ dari necesse erat, pro quiete communi filia po-  
neretur? Nesciimus parcere sanguini nostro, dum seruamus alienum. Nemo ta-  
men hoc credat propriæ causa factum esse formidinis, nam in tanta circumspetti-  
one salutis omnium, solum pro nobis timere non nouimus. Bene tamen apud  
nos compertum est, perire Imperatori laudem suæ virtutis, qui pro aliorum cau-  
tela non metuit. Sed vt tuæ venerationi ad liquidum conatus illius aperiamus,  
quoties à nobis maioribus donis cumulatus est Recimer, toties grauior inimi-  
cus apparuit. Quanta contra Rempublicam præparauit? Quantas externarum  
gentium per illum vires furor accepit? Postremò etiam vbi nocere non poru-  
it, nocendi tamen fomenta suggestit. Huic nos pacem dabimus, hunc intelli-  
gimus sub indumento amicitiarum inimicum sustinebimus, quem ad fœdus  
concordiæ nec affinitatis vincula tenuerunt? Grandis cautio est aduersarij ani-  
mum

SURIUS

q. ber  
Nomen  
RVIII  
5



DE S. EPIPHANIO EPISCOPO TICINEN.

33

num cognouisse, & cum hostem protinus sensisse, superasse est. Perdunt semper deprehensa odia stimulos, quos occultata conceperant. Postremo si solita calliditatis astutia etiam te sefellerit, certamenque iam vulneratus assumat, me tamē statumque Reipublica tujs committo & commendo manibus, & gratiam, quam supplicati & profuso per se Recimeri negare disposueram, per te primus exhibeo. Quis tibi enim excusare praesumat beneficium postulanti, cui oportuerat ante precēs offerri? Hæc Imperator.

Imperator  
pacem facit  
ad sacri an-  
tistitis sup-  
plicationē.

Cap. 14.

At venerabilis sacerdos: Gratias, inquit, omnipotenti Deo, qui pacem suam principis menti inseruit, quem ad instar superni dominatus vicarium potestatis suæ voluit esse mortalibus. Quibus breuiter narratis, discessit, festinans ad Liguriam reuerti, quoniam resurrectionis Dominicæ tempus instabat, per quod maceratis ieiuniorum cruce corporibus, carne frigida, spiritus hilaris recalesceret, dum à redemptore nostro moriendo mors vincitur, & fidelis spei cibus anima sa- ginatur.

Ieiuniorū  
cruce maceratur cor-  
pora.

De Tholosanis partibus aliquando regrediens, singula sanctarum habitatio num loca visitabat, vnde singulos vitæ flosculos decerpit ex omnibus, quos in se boni germinis fomes insereret, & ad maturitatis tempus grauida pomis cælestibus arbor adduceret. Crescente laudum cumulo, in eo humilitas pariter sentiebat augmentum. Igitur dum talibus se disciplinis & laboribus Christi & Dei nostri operarius exerceret, ecce ille quietis nefcius, & scelerum patratore inimicus magna dolorum incrementa conglutinat, & inquit quibus virum integerrimum passionibus lacefferet. In eiusdem anni peribolo summa dæmonum turba de obsecro cooperunt clamare corporibus, flagris se & cruciatibus nimis vt fugerent, sacerdotem Epiphano imperante, compelli. Quos ille, modica cum seruo oratione profusa, ad extrema terrarum confinia transmittēbat, ac diuersis vocibus euilantes, meritorum suorum vrgebat imperio. Sed cum talia iugiter per Christi gratiam faceret, nihili sibi de præsumptionum statibus assumebat. Tollit enim illis boni metiti potentiam, quibus supercilium fiducia benignitatis attulerit. Sed quid frustra gestio singulorum species laborum eius vel formas eloqui, dum, quod non explicat possibilitas, præsumit affectus, datque terminum latiora, opinantibus sermonis angustia?

Cap. 15.

Crescit in-  
ter laudes  
hominum  
eius humi-  
litas.

S. Epiphani-  
us profigat  
dæmones

Cum autem beatissimus cerneret pontifex, sarcina carnis abiecta maturius se ad purum ætheris euolare fulgorem, lato animo ac vultu sereno, hymnis & canticis resonans, ad sedem suam cælestis anima remeabat. Illud itaque silentio præterire non debeo, quod eius sanctæ reliquiæ vsque in diem tertium, quo cum summa veneratione reconditæ dinoscuntur, tanto lumine ac decore vestitæ cuncto- rum visæ sunt oculis, vt splendorem vitæ vultus signaret defuncti, & depositam gloriam iam tunc percepisse gloriosum vas crederetur, in quo verè fuit thesaurus magni Regis inclusus. Quæ fuerunt ibi flumina lachrimarum, qui planctus silebo ne post anno sa curricula nouellum dolorem scriptor incutiam. Sed quæso iam temperemus à luctibus, contractam tristitia resoluamus frontem. Excelsa cum Deo possidet, cuius obitum moeremus in terris. Intellego quod nunquam ad flentem flens bene veni at consolator. Hæc sancto patri & doctore peritissimo, idoneus affectu, non scientia impendi, vt aliquos de conuersatione eius flosculos re- legerem, vt est longum iter agentibus in vsu positum, qui non omnes obuias consulant. Tu mihi anima præpotens apud redem- ptorem tribue, vt pectore liber & cura vacuus, mun- da tibi sicut debentur præconia mun- dus exoluam.

Cap. 16.  
Feliciter  
emigrat  
vita.

for xrepositam  
Splendor ex  
defuncti con-  
pore egredi-  
ditur.

Author eū  
inuocat.

VITA